

La Femosa

setembre-octubre de 2014

Número 272 P.V.P. 3€

Revista d'opinió i informació local. ARTESA DE LLEIDA

CORRELENGUA

PARTICIPANTS A LA V BAIXA DE BARCELONA

ANIR I AVUI

Vistes de la Plaça als anys vint del segle XX i en l'actualitat (Fotos: Arxiu de l'A. C. La Femosa i Isidre Drudis).

Edita

Agrupació Cultural la Femosa
Carrer dels Gallart, 7
25150 Artesa de Lleida (Segrià)
Telèfon: 973 167809
 E-mail: lafemosa@artesalleida.cat

Coordinació i maquetació

Josep Gallart Fernández
 Lluís Gil Fontanet

Col.laboradors

Cèlia Argilès Andrés
 Albert Batiste Bonet
 Eladi Bonatre Marsal
 Miquel Carrera Castellví
 Adolf Costafreda Castillo
 Isidre Drudis Bellmunt
 Ramon Drudis Mauri
 Josep Mª Esteve Muñoz
 Felip Gallart Fernández
 Josep Gallart Fernández
 Roger Gil Barberà
 Lluís Gil Fontanet
 Miquel A. Navarro Solé
 Plataforma Animalista Terres de Lleida
 Assumpta Sendra i Mestre
 Ramon Serra Batlle
 Jaume Miquel Oró Badia
 Eulàlia Solà Miró

Fotografies

Arxiu fotogràfic de La Femosa
 Josep Mª Esteve Muñoz
 Isidre Drudis Bellmunt
 M. A. Florensa Bertran
 Josep Gallart Fernández

Correccions

Eulàlia Solà Miró

Impressió

Impremta Payà, Lleida

La Femosa 2ª època
 Número 271,
 setembre-octubre de 2014
 DL L 264-1981
 ISSN: 2339-7365
 P.V.P. 3 euros

Els articles que apareixen a les pàgines de *La Femosa* reflecteixen únicament l'opinió de llurs signants.

SUMARI

Ahir i avui	2
El reportatge: Cellers del carrer de la Vileta.....	4
Pòrtic:	5
Actualitat artesenca	6
I mostra temàtica de foc a Catalunya.....	14
Participem a la V baixa.....	15
Coses del terme	16
<i>Domus domini</i>	18
El boig de la ciutat	20
Viatge pel sistema solar.....	21
L'apartheid del segle XXI	22
Els fets del 6 d'octubre de 1934	23
Canvis per la pau.....	30
Gossos asilvestrats	31
<i>Carpe diem</i>	32
Mots encreuats.....	32
Entreteniments	33
Ho hem llegit a	34
Telèfons i horaris d'interès	35
Solucions als passatemps.....	31
Enigma... ..	35
Imatges d'actualitat.....	36

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència

Ajuntament
d'Artesa de Lleida

Diputació de Lleida

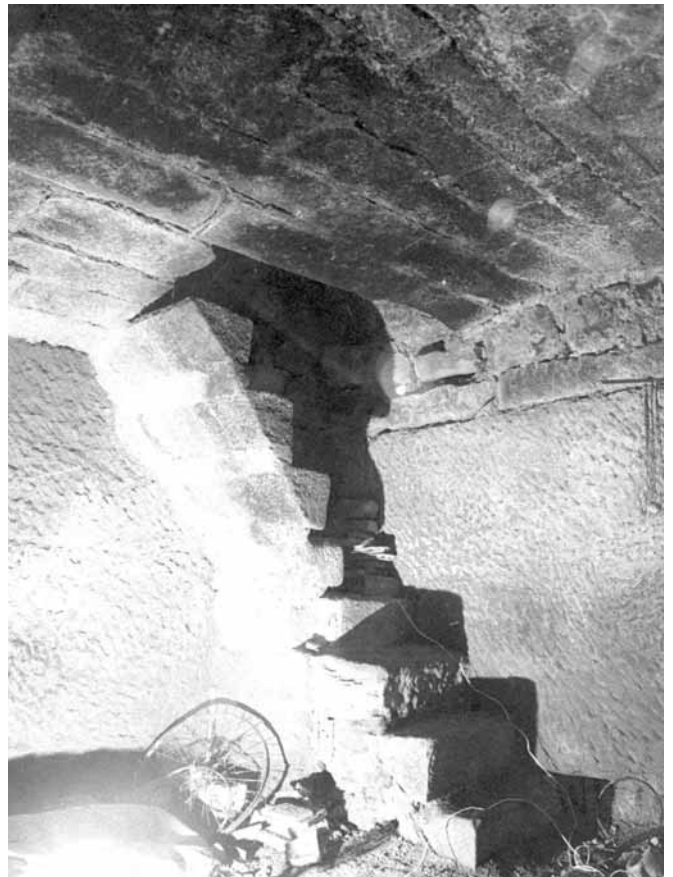
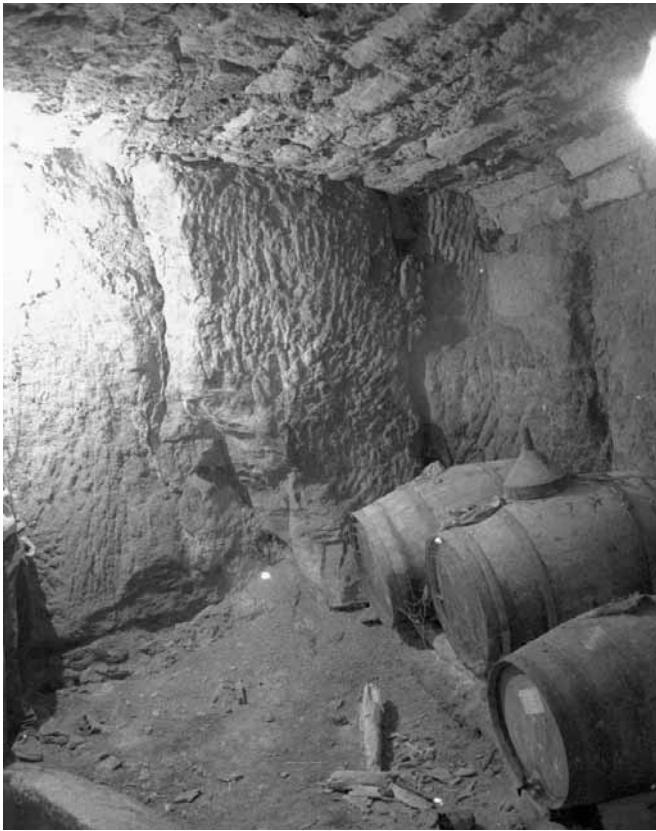
INSTITUT
D'ESTUDIS
ILERDENCS
Fundació Pública de la Diputació de Lleida

EL REPORTATGE

Cellers del carrer de la Vileta (anys setanta del segle XX)

Fotos: Antoni Iglésias

 A black silhouette of a city skyline with a prominent tower, positioned above the title 'PÒRTIC' in large, bold, white capital letters.

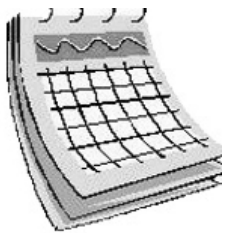
PÒRTIC

La Diada Nacional de Catalunya de 2014 va ser molt especial ja que s'esqueia el tricentenari de la caiguda de Barcelona i de l'abolició de les institucions catalanes i, a més, estava emmarcada dins del procés del país pel dret a decidir i cap a la seva plena sobirania. Arreu del país es van organitzar actes de commemoració i manifestació sempre de caire festiu i pacífic, però amb l'objectiu de reivindicació i recuperació de les llibertats perdudes.

L'acció més multitudinària i espectacular, sens dubte, va ser la "Via Catalana", també anomenada "V" que va omplir l'Avinguda Diagonal i la Gran Via de les Corts Catalanes de Barcelona amb uns 1,8 milions de manifestants, segons les dades de la Guàrdia Urbana, sota el lema "Ara és l'hora". Els assistents a la manifestació van formar una gegantina senyera que omplia els dos carrers. Convocada per l'Assemblea Nacional de Catalunya i l'Òmnium Cultural, la seva finalitat va ser la de reivindicar la celebració d'una consulta d'autodeterminació de Catalunya i la seva independència. La "V", segons els organitzadors volia dir: via, voluntat, votar i victòria.

La presidenta Carme Forcadell va manifestar que "l'Onze de setembre de 2012 vam demostrar que érem molts, el 2013, que estàvem preparats, i el 2014, ho farem. Nosaltres decidirem, perquè contra la voluntat democràtica i pacífica d'un poble no hi ha res a fer". Amb un recorregut d'11 quilòmetres La manifestació va culminar amb una mostra de les 947 urnes per simbolitzar la voluntat catalana de votar el 9 de novembre. Per altra banda un concentració unionista organitzada per al mateix dia per Societat Civil Catalana va reunir entre 3.500, segons els Mossos d'Esquadra, i 7.000 manifestants, segons la Guàrdia Urbana, principalment del Partit Popular Català, Ciutadans i alguns membres del PSC. En comparar una manifestació i l'altra, Alicia Sánchez-Camacho, cap del Partit Popular de Catalunya, va concloure que els independentistes van de "capa caiguda". Algú li haurà d'ensenyar a comptar a aquesta senyora.

ACTUALITAT

Josep Maria Esteve

ARTESENCA

Fotos: Arxiu la Femosa, J. Mª Esteve, M. À. Florensa i J. Gallart

FESTA PERQUÈ VOLEM

L'Associació de Dones La Pubilla, el dissabte 23 d'agost, va tornar a organitzar la festa PERQUÈ VOLEM!!!

Va tenir lloc a la plaça Major a partir de 2/4 de 10 del vespre. Per participar-hi només s'havia de comprar el tiquet pel sopar, que va consistir en coca de recapte a triar entre llonganissa, tonyina, anxoves i arengada, amb beguda i postres inclosos. La vetllada va estar amenitzada pel conjunt GRUP 43.

SARDANES A LA FRESCA

El divendres 29 d'agost, i dins del cicle de Sardanes a la fresca que organitza el Consell Comarcal del Segrià, i amb la col·laboració de l'Agrupació sardanista d'Artesa de Lleida, va tenir lloc una ballada de sardanes a la pista poliesportiva, amb la participació d'una nodrida representació de les colles

sardanistes de la nostra comarca.

Aprofitant l'acte es va realitzar un petit homenatge a en Tomàs Gil Membrano, reconegut compositor de sardanes mort recentment. Es va fer lliurament d'un petit recordatori al seu fill, Lluís Gil, veí del nostre poble.

CAMINADA A MATXERRI

El passat dia 30 d'agost, l'Associació Esportiva SUPERBÉ, conjuntament amb l'AEC de Puigverd i l'Ajuntament d'Artesa de Lleida, va organitzar una caminada nocturna per a adults, i no tant adults, fins al Mas de Matxerri, d'uns 15 km aproximadament.

La sortida es va realitzar a 2/4 de 8 del vespre en direcció a Puigverd, on es van unir a la caminada els companys de l'AEC de Puigverd.

La sortida va comptar amb la col·laboració d'en Josep Gallart, que ens va fer un petit tast de la història del nostre terme i del mas de Matxerri en particular.

Participants a la caminada

FESTA DE SANT RAMON

Com cada any, arribat el 31 d'agost, es va celebrar la festivitat del patró del nostre poble, Sant Ramon. Festivitat organitzada pel Consell Parroquial, el Patronat de Sant Ramon i l'Ajuntament d'Artesa de Lleida.

Els acte programats van ser els següents:
A 2/4 de 10 del matí - Volteig de campanes.
A 3/4 de 10 del matí - Romiatge cap a l'Ermita amb el Sant, i tot seguit, ofrena floral a l'Ermita de Sant Ramon.

A 1/4 d'11 del matí - Celebració de la Santa Missa a l'Ermita de Sant Ramon, i en acabar, veneració de la Relíquia de Sant Ramon

A 1/4 de 12 del migdia - Coca i xocolata per a tothom, al Passeig de Sant Ramon.

A 2/4 de 12 del migdia - Festa infantil a càrrec de "Festuc Teatre" amb l'espectacle: "Una d'aventures".
 A 2/4 de 8 de la tarda - Plantada dels gegants d'Artesa de Lleida i del Grup Cultural Garrigues a la Plaça Major
 A 2/4 de 9 del vespre: Cercavila pels carrers del

poble, acompanyats de "L'Agrupació de percussió de l'EMMA".

A 2/4 de 10 del vespre - Ball amb el Grup Atlantis, a la pista poliesportiva.

Espectacle infantil

FESTA DE LES CASSOLES

Un any més, i ja és la XXXVlena edició, el dia 7 de setembre es va celebrar el tradicional CONCURS DE CASSOLES DE TROS.

De nou, un cop més, les colles varen omplir tot el passeig de Sant Ramon per tal de poder gaudir d'un dia de germanor, de cuina i assaborir una bona cassola de tros.

Com en els últims anys, l'Ajuntament va cuinar una cassola de tros per tots aquells que volguessin participar en la festa però, sigui pel motiu que sigui, no es cuinaven ells el dinar.

El concurs es va iniciar a les 12 del migdia, però des de bon matí les colles ja van anar organitzant tota la logística que la festa requereix. Després de dinar i com a preludi de la que es va organitzar a Barcelona per la diada de l'11 de setembre, es va improvisar una V.

A 2/4 de 5 de la tarda, va tenir lloc el veredict del jurat i el lliurament dels premis.

Guanyadors de la millor cassola infantil

SOPAR SOLIDARI

Un cop més, el dissabte 13 de setembre, es va dur a terme, a la plaça Major, un sopar de germanor a benefici de la parròquia del nostre poble, la parròquia de Sant Miquel, organitzat pel Consell Parroquial. Tete Productions va col·laborar en la part musical, en la que hi van participar grups infantils i d'adults.

PEDALADA D'INICIACIÓ SUPERBÉ

El dia 14 de setembre l'Associació Esportiva SUPERBÉ va realitzar una sortida en bicicleta per intentar que a més gent li agafi el cuquet de sortir assíduament en bicicleta. El punt de trobada fou a la plaça Europa, on a més d'una trentena de ciclistes, no els hi va fer mandra matinar un diumenge al matí per anar a pedalar.

El recorregut va consistir en anar i tornar a la caseta del Tei, situada al terme de Juneda, seguint sempre el canal. Un itinerari amb un desnivell suau perfecte per pedalar.

MARXA PER LA PAU

El diumenge 21 de setembre, l'Ajuntament d'Artesa es va adherir a la caminada que la Fundació Marxa a Santiago de Compostel·la va organitzar des de diferents pobles de Lleida fins a la capital de la nostra comarca.

Aquest dia es commemorava el Dia internacional de la Pau, i per aquest motiu, l'Ajuntament d'Artesa va inaugurar el Roser de la Pau, que s'ha ubicat a la illeta que hi ha davant de la Llar del Poble.

ACTIVITAT TEATRAL - INICI DE TEMPORADA

El dia 20 de setembre, a les 8 de la tarda, es va representar l'obra de teatre NO ET VESTEIXIS PER SOPAR de la companyia TALIA TEATRE, amb la direcció d'Alejandro Roselló.

La temporada de teatre de XARXA es va iniciar el dia 26 d'octubre amb la representació de l'obra LA CAPUTXETA VERMELLA de la companyia SERVEIS TEATRALS DREAMS, S.C.C.L., que sota la direcció de Julià Farràs, explica una versió més "lògica" del conte clàssic.

Representació de la Caputxeta vermella

DINAR DE SANT MIQUEL A LA LLAR DE JUBILATS

Com ja és tradicional per commemorar la festivitat del patró de la Llar de Jubilats, el passat 29 de setembre es van reunir més de cent comensals en un dinar al primer pis de Llar de Jubilats, on van poder degustar una cassola preparada per en Blasi i posteriorment de l'actuació del Grup 43.

CONCENTRACIÓ DE PROTESTA CONTRA TRIBUNAL CONSTITUCIONAL

El passat 30 de setembre es va dur a terme una concentració davant de la majoria dels ajuntaments dels pobles de Catalunya, i Artesa no en va ser

l'excepció. La concentració fou en protesta per la suspensió, per part del Tribunal Constitucional, de la consulta convocada pel 9 de novembre. La majoria dels assistents hi van anar amb una samarreta groga representativa del procés que s'està duent a terme al nostre país.

CASTANYADES

L'Associació de Joves d'Artesa de Lleida va organitzar la nit del 31 d'octubre **Lo Castanyot** per celebrar la Castanyada. La festa va consistir en l'actuació del grup Mõndo Loco. Posteriorment van animar la nit els DJ's, DJ Edu Cano i DJ Mark. M.

La festa de la Castanyada també es va celebrar a la Llar de Jubilats del nostre poble. Aquesta es va celebrar el dia 8 de novembre on, al primer pis de la Llar de Jubilats, es va oferir un dinar de Castanyada amb ball ofert per part de GRUP 43.

Castanyada dels jubilats

TROBADA COUNTRY

El passat 4 d'octubre, el grup local de country ARTCOUNTRY, va organitzar la seva primera trobada country a la sala de la Llar del Poble. Aquesta va consistir en un sopar i el posterior ball. ARTCOUNTRY són un grup que des de fa uns dos anys que ballen country en diferents trobades que s'organitzen en pobles del voltant del nostre. En la trobada d'Artesa hi van assistir gent d'Aspa, Les Borges Blanques, Benavent de Segrià, Cambrils, Lleida, Vilanova de Segrià, La Bordeta i Seròs.

OBRES ALS CARRERS

Durant el mes d'octubre, l'Ajuntament d'Artesa de Lleida, ha realitzat unes obres d'arranjament a diferents carrers del nostre poble. Els carrers afectats han estat: la part final del carrer les Eres entre els carrers Hortes i el carrer de les escoles, el mateix carrer de les escoles, el carrer que dona accés a la plaça del Freginal des de la Plaça Europa i el carrer que dona accés al carrer de les Albízies. En aquests carrers s'ha procedit a arreglar els clots que hi havia i a estendre-hi un petit recobriments d'asfalt líquid.

JORNADES PER LA INDEPENDÈNCIA I CORRELENGUA

Emmarcades en el moment crucial que està vivint el nostre país, els dies 23 i 24 d'octubre es van celebrar les IV Jornades independentistes d'Artesa de Lleida.

Les Jornades tenien el següent programa:

Dia 23 d'octubre:

- A les 8 del vespre, a la sala de la Llar del Poble, xerrada amb el tema "ARRELS HISTÒRIQUES DE LA V". Un repàs de la història de la nació catalana a càrrec de Víctor Cucurull, pare de la V baixa.

Dia 24 d'octubre:

- Projecció, a les 8 del vespre, a la sala de la Llar del Poble, de la pel·lícula L'ENDEMA, d'Isona Passola. Pel·lícula documental que intenta aclarir els dubtes que es puguin tenir respecte a la independència del nostre país.

Dintre de les IV Jornades independentistes, també s'hi van incloure els actes del Correllellengua celebrats el dia 18 d'octubre. Aquests van iniciar-se a les 6 de la tarda amb la concentració dels participants a la Pista poliesportiva i la posterior cercavila pels carrers del poble amb la companyia del grup Festa'm Tam i del Griu i els seus acompanyants, els quals van realitzar, al finalitzar la cercavila, una encesa. Els actes van continuar a la sala de la Llar del Poble, amb la lectura del manifest del Correllellengua, a càrrec de la sra Dolors Ciutat i Falcó, coordinadora de l'Assemblea Nacional de Catalunya a Lleida. Finalment, es va fer una lectura de poemes de Jordi Prenafeta i Pàmpols, poeta lleidatà.

Conferència de Victor Cucurull

Cercavila

Cercavila

Cercavila

Actuació dels Diablons

Grup de percussió

Actuació dels Diablons

Lectura del manifest per Dolors Ciutat

Lectura de poemes per Jordi Prenafeta

CINEMA SETEMBRE – OCTUBRE

Dia	Pel·lícula
6 de setembre	Mejor otro día
10 de setembre	No hay dos sin tres
14 de setembre	Al filo del mañana
21 de setembre	Sex tape
28 de setembre	Nueva vida en Nueva York
5 d'octubre	Emperador
12 d'octubre	Juntos y revueltos
19 d'octubre	Maléfica
25 d'octubre	Perdona si te llamo amor

I MOSTRA TEMÀTICA DE FOC A CATALUNYA

Albert Batiste Bonet

Aquest darrer 26 d'octubre, la colla del griu va participar en la I Mostra Temàtica de Foc de Catalunya, celebrada a Ripollet. Els participants van ser els següents: AGUILOT DE BONASTRE, BÈSTIA DE PARETS, Ase Inocenci Vilassar de Mar, Cabró de les Franqueses, Cancerber de Canovelles, Cuca de Castellbisbal, Drac Antonot de Sabadell, Drac Baró de Nou Barris-Barcelona, Drac de foc el TalloT del Vendrell, Drac Joanet de Montcada i Bifurcació, Drac Pepa de Santa Perpètua de Mogoda, Draga de Cunit, Fil·loxera de Sant Sadurní, Gall de Ripoll, Gàrgola de Manresa, Gat Sirius del Poble Sec-Barcelona, Gripau de les Bruixes del Nord de Sabadell, Griu d'Artesa de Lleida, Lleó Brumot de Gavà, Mamut Venux de Sant Vicenç dels Horts, Martineta de Cerdanyola del Vallés, Mulassa Feixuga del Vendrell, Nyctalus Albinyanensius d'Albinyana, Porca de sant Antoni - Barcelona, Sagresaure de la Sagrera-Barcelona i Poll Foll de Ripollet (Amfitrió). Així doncs, podeu veure com teníem per davant una gran cita, donada la gran quantitat de bèsties i persones que es van reunir. Amb aquesta il·lusió ben d'hora vam enfilar el camí cap a Ripollet per poder estar situats el més aviat, i poder gaudir del dia.

Al llarg del matí vam poder gaudir de l'ambient festiu de la trobada amb diferents actuacions, com per exemple un parell de mostres de pirotècnia realitzades per la colla amfitriona. Però el realment bonic d'aquest tipus de trobades, és poder observar el magnífic bestiari popular i festiu que tenim a Catalunya. Nosaltres tot i que ja fa alguns anys que voltem per aquest món, encara tenim una gran quantitat de coses per veure i descobrir.

Al migdia vam realitzar el dinar tradicional d'aquestes trobades, en aquest cas tocava paella, amb tots els participants del cercavila, ja fossin diables o batucaries. A 2/4 de 5 es va iniciar el cercavila amb una encesa conjunta de 100 diables i d'aquesta manera l'ambient es va escalfar ràpidament.

A continuació vam començar a desfilat pels carrers de Ripollet les 26 bèsties, fent diverses enceses enmig del camí. La destinació final era la plaça de l'inici i allí cada bèstia tenia la seva presentació amb el seu moment de lluïment. Per qüestions d'atzar, nosaltres vam ser de les primeres colles a arribar i cremar i d'aquesta manera vam poder gaudir del bon espectacle que ens van oferir les diferents bèsties, algunes força difícils de veure com ara la Fil·loxera de Sant Sadurní.

En acabar vam realitzar una última encesa final i ràpidament vam dirigir-nos cap a casa ja que era diumenge i l'endemà tocava treballar/estudiar. Salut i Foc!!

La colla del Griu

PARTICIPEM A LA V BAIXA

Cèlia Argilés

Des de la retallada a l'Estatut d'Autonomia de Catalunya que va fer el Tribunal Constitucional l'any 2010, i un cop organitzada la societat civil a l'entorn de l'assemblea nacional catalana, s'han celebrat tres onzes de setembre multitudinaris en defensa de la independència de Catalunya i la creació d'un nou Estat.

El primer va estar una concentració a Barcelona, que va desbordar totes les expectatives, era l'11-09-2012. El segon va estar el del 2013 en què es va organitzar la via catalana per la independència i, en què els catalans i catalanes ens vam donar les mans des d'Alcanar al Pertús, creuant tot el territori català.

Enguany l'11 de setembre ens proposava fer la V baixa, una V baixa que tenia per escenari l'avinguda diagonal de Barcelona i la Gran via de les corts Catalanes, unint-se a la plaça de les Glòries que

era l'eix vertebrador de les dues vies públiques. Aquesta V baixa, s'havia d'omplir amb la gent de Catalunya, i calia, però, a més, que cada un d'aquests braços fós capaç de configurar una senyera humana. Vestits doncs, amb samarretes de colors roges i grogues, en funció del lloc que teníem assignat a la gran senyera humana de la V

baixa, vam reclamar i exigir poder votar el 9 de novembre

La V baixa, és la inicial de VIA, de VOTAR, de VOLUNTAT, de VOLER, de VICTÒRIA, i de VÈNCER.

Totes tres actuacions han estat sobrepassades amb nota excel·lent. Hem aconseguit cada cop la fita proposada, i ho hem fet amb una alta participació de la societat i amb serenitat, compromís, civisme i una democràcia incontestable, convençuts que el que defensem és el que ens pertoca i per tant amb tota la força que atorga saber que lluitem per un fi noble, digne i merescut.

En cada una d'aquestes accions Artesa x la independència hi ha estat present, i hem sortit des del poble amb autocars plens de gent d'Artesa per a participar en cada una d'aquestes accions. Any rere any, hem estat capaços de configurar un escenari favorable i creixent cap a la independència de Catalunya, aquest anhel que cada cop tenim més a prop.

Ara ens toca poder votar el 9n, els catalans i les catalanes volem decidir el nostre futur com a poble. Això, però serà ja objecte d'un altre article Visca Catalunya lliure!

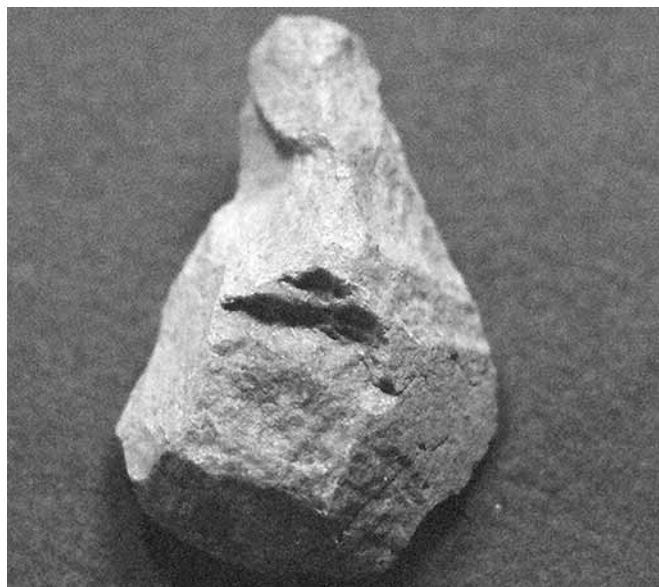
V baixa d'Artesa de Lleida al carrer Eropa

COSES DEL TERME (14): EL CONTENIDOR DE MATERIALS ARQUEOLÒGICS

Adolf Costafreda

Aquest cop, en lloc de parlar d'alguna cosa destacable del terme d'Artesa, com hem fet fins ara, parlarem del terme com a contenidor de jaciments arqueològics, alguns dels quals, és força interessant. Com tothom sap, al nostre poble tenim un museu de prehistòria destacable. No tots els materials que s'hi exposen són trobats al nostre terme, però si que podem dir que si al nostre terme no hi hagués hagut materials arqueològics, avui no tindríem museu. Per parlar del terme com a contenidor de materials arqueològics, l'hem de dividir, com gairebé sempre, en dues meitats partides pel canal d'Urgell; el secà i el reg. El secà es pedregós i de sovintejats afloraments de roca, el reg és de terres més suau, però això no és allò que diferencia del tot les dues parts. La part regada, sobretot a partir de la mecanització del camp, a patit una pregona transformació per anivellaments de les finques, cosa que, segurament, ha esborrat molts dels possibles testimonis arqueològics, cosa que no ha passat a la part no regada ja que, aquesta, s'ha conservat, en la seua majoria, com era fa cents anys endarrere.

Quan vam començar a interessar-nos per l'arqueologia, no sabíem què és el que havíem de cercar ni on fer-ho. Primer volia començar aquest article explicant com vam localitzar el primer jaciment

Petit bifacial del Clot del Ballester

Micròlits mesolítics de les Cadolles

(una mica a l'atzar), però m'he estimat més explicar com vam trobar el jaciment més antic; el del Clot del Ballester (del Paleolític Inferior), perquè així (par allò de l'atzar) penso, es pot entendre més bé tota aquesta història. De materials del Paleolític Inferior ja n'havíem vist i, fins i tot tocat, però tots eren materials dispersos i de fora del nostre terme. Un bon dia de l'any 1979, el Ramon Serra, va anar a collir ametlles amb el seu pare, al pla del Clot del Ballester en un bancal d'ametllers del Galano. Aquell dia feia molt de vent i perquè el vent no s'emportés les borrasses, aquestes, com es feia sempre en aquests casos, eren travades amb pedres. En un moment donat, el Ramon, en agafar una pedra, es va adonar que no era com les altres i, per això la va guardar. Com diuen: una mosca no fa estiu. Calia més pedres del mateix tipus per confirmar que allí hi havia hagut o hi havia passat gent del Paleolític Inferior. Durant els mesos següents aquell indret el vam pentinar fins a tenir-ne una bona col·lecció de pedres, les quals confirmaven que, en aquell lloc, hi havia hagut un campament o que, si més no, hi havia passat aquella gent primitiva.

El primer jaciment del Paleolític Mitjà, el va trobar més o menys de la mateixa manera, l'amic Casimir Gallart l'any 1975. Després van venir els de Les Fonts, Gravera l'Eugeni, el Vinyar Nou i el Planell. Del Paleolític Superior al terme d'Artesa, ara per ara, no n'hem trobat cap vestigi, la qual cosa no vol dir que no n'hi hagi.

Olleta neolítica de la Planeta

Al terme hi hem localitzat tres jaciments mesolítics o probablement mesolítics : Roques dels Colomers o del Sileta, Baluard o tros del Pablo i les Cadolles, al costat sud de l'aflorament de roca. El Mesolític (9000 abans de Crist), és l'època d'entremigs del Paleolític Superior i el Neolític.

El primer jaciment descobert pel Grup de Recerques Arqueològiques de "La Femosa" va ser el de les Roques del Monjo l'any 1964, llavors vindrien la localització d'altres jaciments del mateix període; el del Tossal de l'Ambrosi, el del Pla (aquest desaparegut perquè durant molts anys va ser un abocador de runes municipal), el de les Roques del Valent a cavall i el darrer dels jaciments neolítics, el de la Planeta l'any 1978.

De l'Edat del Bronze només hem trobat dos o tres fragments de ceràmica molt rodada al tossal o tossalet de Castelló, tocant al tros de cal Tres. Dels ibers només sabem que es van establir al que avui dia és el carrer de la Vileta. Ho sabem perquè, al caient oest, sobre l'actual carrer de la Bassa, en fer-se obres per noves edificacions, com el magatzem de l'Arnó o la casa nova que hi ha al

Ceràmica romana del Pla de les Cadolles

costat, hi va sortir, en fer els fonaments, ceràmiques inconfusiblement ibèriques, les quals ara estan en estudi. A la partida de Castelló, entre la divisòria del tros de Sangenís i la carrerada de Grealó, s'hi van localitzar unes habitacions amb ceràmiques ibèriques barrejades amb altres de romanes, segurament del segle primer abans de la nostra era.

De testimonis d'assentaments netament romans en trobem a les Roques de Castelló, al pla del que era el mas el Morrut. També trobem ceràmiques romanes a la partida del Pont de Motlleu, a les finques de cal cosí i Cosinet. Al mas del Gregori a la partida dels Puntals. En una finca (al Pla de les Cadolles) prop del mas de volta de l'Americà d'Aspa. També va aparèixer una casa romana a la Gravera

Ceràmiques medievals de Sant Esperit

de l'Eugeni molt ben excavada per un equip d'arqueòlegs de Madrid l'any 2001 i publicada al número 9 dels Quaderns d'Arqueologia del Grup de Recerques de "La Femosa" el 2010.

Caminant amunt i avall del terme, cercant sempre testimonis arqueològics, hem d'anotar també d'altres jaciments o punts que van ser habitats en temps medievals. Això no vol dir que hagués de ser un poblat, podia ser un mas o unes quantes cases. El cas és que, en molts llocs del terme es poden trobar fragments de ceràmica medieval. Els principals llocs on es troba aquesta ceràmica són llocs alguns dels quals ja n'hem parlat, com les Roques de Castelló o la Gravera de l'Eugeni. Allí on per l'abundància de ceràmica trobada podria ser un lloc més important, podria ser a Sant Esperit, on està documentat el Mas de Riquer, les Roques del Monjo o als Colomers... I no ens podem deixar d'anomenar altre cop el carrer de la Vileta.

Encara que pugui semblar estrany, al nostre terme, ja ho hem vist, hi ha una llarga llista de jaciments arqueològics. més o menys ben documentats i conservats.

DOMUS DOMINI. POBLES ABANDONATS

Miquel Carrera

El darrer Sant Jordi vaig comprar l'últim llibre del Pep Coll, Dos taüts negres i dos de blancs. Per diversos motius no l'he llegit fins ara, i he de dir que m'ha impactat aquesta recreació literària de la mort violenta de tota una família ocorreguda a la zona del Boumort. Només conec la zona de llegir articles de viatges que relaten la bellesa del lloc, sobretot ara a la tardor amb la brama i les lluites dels cérvols.

Llegir el llibre, creieu-me que val la pena, m'ha dut lògicament a aquells indrets, a quasi ser-hi. Zona de mitja muntanya, masies aïllades, camins de bast i carrerades de bestiar; i la descripció d'aquells tenebrosos temps de guerra i postguerra, amb la misèria que devia suposar viure allà dalt. El que més m'ha impressionat però, és la descripció minuciosa d'un període que s'anava acabant, l'arribada del progrés i com unes cases i pobles s'anaven tancant. L'exemple més clar és Herba-savina, abandonat definitivament pel 2001.

Ja dic que no hi he estat mai, però ara mateix, a l'escriure aquestes ratlles he obert el Google Maps i he resseguit camins i pistes des d'Hortonedo o Pessonada fins poder entrellucar pedres i panys de paret que em delatessin les restes del poble aquest; hi he d'anar, tal ha estat la força del llibre sencer. A banda del llibre, he de comentar que des de fa temps m'agraden les històries de pobles abandonats. Quan he passejat per algun d'ells és com passejar per un cementiri, on tantes cares et miren, on tantes històries, tants riures, tants treballs reposen. El mateix

amb aquests pobles; treballs al camp, amb les bèsties, herba amunt i avall, llavors, arreus, fems. I totes les vivències de cada casa, el que s'ha contat cada dia a la vora del foc quan ja era fosc, o el que hauran ambicionat, o les il·lusions que hauran arribat potser amb l'arribada d'un nadó. I suposo que també hi haurà històries, molt tristes darrera alguna porta arruïnada, potser històries de mort, històries de desgràcies, potser magresa o gana, pèrdues de collites, o la sensació que visqueren els darrers en adonar-se que la vida allí dalt s'acabava, que tot el món d'abans quedava en res i calia marxar. Si faig una repàs recordo ara el primer poble abandonat que vaig conèixer, Peralba, en una pista que uneix la carretera del Doll i la vall de Meià. Prop d'allí vaig conèixer el poble de Rúbies, que dona nom a tota una serra. Ja en ple Pirineu, he conegut abandonats els pobles de Sas i Erta, quan s'hi arribava només a peu. El darrer per ara ha estat damunt la Pobla de Segur, i es diu Montsor; si teniu les cames i el cor forts, val la pena de pujar-hi (650 m de desnivell) per tot el que hem comentat abans (les pedres, els silencis i les històries que allí hi ha); a més en aquest, tindreu les millors vistes que hi ha sobre la conca de la Pallaresa i l'embassament de Sant Antoni: de postal.

També dels pobles aquests, de les cases enrunades se'n poden extreure altres sensacions i aprenentatges. Són sens dubte una mostra enorme de la saviesa popular, sobretot en l'emplaçament, i en detalls constructius com arcs, terrasses, passos coberts; el museu etnogràfic més autèntic. Són també una lliçó algunes vegades sobre la bellesa i la lletjor; rodeu pel poble, parets a mig caure de pedra, amb arrebossats pobres, i de sobte en tombar per un carreró embardissat, la paret vermella de blocs. O quan el poble és abandonat del tot i només s'empra com a estable pel bestiar aviat per allí dalt, trobareu uralita, trobareu banyeres metàl·liques enmig de prats, per abeurar, i tota classe de ferralla que pugui fer de tanca; ahhhh, la utilitat i l'estètica ... I si feu treballar el magí, segurament també us preguntaven per nocions d'economia, economia de mercat, subsistència, sostenibilitat i tot la resta. Si doneu un tomb per internet, trobareu alguns blocs dedicats a rescatar la història d'alguns d'aquests

pobles i potser millor us animeu més a sortir per visitar-ne algun. Els veïns valencians tenen un bloc que aplega la majoria que ells tenen en la part interior del seu país, i si us decidiu per Osca, en trobareu un estol en tot el seu territori. I si parlo

d'Osca no puc oblidar La Ronda de Boltaña, la poesia musicada de la lluita per mantenir un territori. Així que amb aquestes ratlles, el llibre interessantíssim del començament i les guitarres i bandúrries d'aquesta Ronda tindreu una bona estona, segur.

HO HEM LLEGIT A...

Segre, diumenge, 5 d'octubre de 2014

FUTBOL BASE

El Barça s'adjudica el VII Memorial Antoni Bosch

JUNEDA | El FC Barcelona es va adjudicar el triomf en el VII Torneig Benjamí Memorial Antoni Bosch, disputat ahir a Juneda, al derrotar a la final el Gimnàstic Manresa per 2-0. El torneig l'organitza l'Escola de Futbol Intercomarcal, que agrupa els municipis de Juneda, Torregrossa, Artesa de Lleida i Puigverd de Lleida. L'equip barcelonista es va emportar el trofeu al vèncer en una final en la qual va dominar el Manresa, però després

d'una molt igualada semifinal davant de l'Espanyol, que els blaugranes van resoldre per penals després de concloure el partit 1-1. El tercer lloc va ser per a l'Espanyol, que es va imposar a l'Atlètic Segre per 3-1. El conjunt lleidatà, que va fer un gran torneig, havia perdut en semifinals davant del Gimnàstic Manresa per la mínima (1-0). En el torneig van participar un total de deu equips de categoria benjamina.

Una acció del partit de la final entre Barça i Gimnàstic Manresa.

EL BOIG DE LA CIUTAT

Eladi Bonastra Marsal

Per sorpresa d'alguns, el "boig de la ciutat" de Lleida era espanyol. Parlo de sorpresa, doncs pels canals d'informació de peu de carrer (aquests que van tan ràpid que no verifiquen ni les notícies i inventen a tort i a dret) l'apunyalador era un "moro yihadista" que volia sembrar el terror de l'ISIS per Lleida. I el debat als grups del Whatsapp ja estava obert. Cito textualment un dels molts missatges que vaig rebre: "És un musulmà i diuen que s'ha ficat en contra nostra perquè no se li ha concedit una mesquita o algo per l'estil d'ells [...]. Com després no hem de ser racistes?". Crec que no cal afegir cap comentari.

El dijous 25 de setembre vam poder llegir als diaris i a les xarxes que el boig realment era un espanyol de l'extrema dreta. Cal afegir que deuria estar molt d'acord amb les declaracions abans citades. El terror s'ha acabat. Però el terror de les PERSONES que continuen jutjant i sentint por de les altres PERSONES segons la seva procedència o ètnia, continuarà.

I crec que encara se'n pot aprendre una altra lliçó d'aquest succés. Com a professional de la comunicació, analitzo el que ha passat aquests dos, tres dies com un cas d'estudi. La ciutadania prenia el volant de la informació davant la "lentitud" dels mitjans convencionals.

Lentitud? No. Els mitjans són lents de vegades, però no aquesta. No hi havia informació. Només

que un boig es dedicava a clavar ganivetades per Lleida. I això és tot. No es pot actualitzar una notícia fins que les dades han estat donades per la bona font. I una bona font d'informació no és un amic al qual se li ha passat una foto, suposadament confidencial, de la guàrdia urbana o dels mossos d'esquadra.

No vull generalitzar, però de vegades aquest estat de pànic, genera els comentaris més obscurs en les ments més xenòfobes. Doncs la solució és fàcil: qui mata sense sentit? L'Estat Islàmic, ergo els vinguts de països de parla àrab (dic parla i no religió, doncs ja es jutja fins i tot per com sona una llengua desconeguda).

Quan la massa entra en pànic i no té informació, se l'inventa. Cal que la ciutadania aprengui a comentar les notícies a partir de la informació oficial en aquests casos, i no a jutjar a través de la ignorància. Primer som persones. Tots. I d'ideologia en tenim tots. Però aquesta ve de les persones i no del seu país d'origen. Que jo sigui català no vol dir que sigui independentista. Que tu siguis d'Artesa de Lleida no vol dir que siguis pagès. Que ell vingui de Marroc no vol dir que odii els europeus.

Crec que del succés dels apunyalaments n'hem d'aprendre una gran lliçó. Hem d'aprendre a destriar la informació, i alguns han d'aprendre a no jutjar pel color, inclòs el boig de la ciutat.

HO HEM LLEGIT A...

SEGRE, 4 setembre de 2014

SERVEIS

Calefacció per al casal d'Artesa

ARTESA DELLEIDA | Artesa de Lleida ha donat llum verda aquest dilluns a la memòria valorada per a la instal·lació d'una caldera de gasoil per a la calefacció del Casal Municipal de la població.

El pressupost de contractació és de 33.876 euros i el projecte l'ha redactat la firma Einesa. Està en exposició pública.

Segre, 17 d'octubre de 2014

L'ANC del Segrià acorda a Artesa de Lleida col·laborar amb la consulta sobiranista

L'assemblea va reunir Artesa de Lleida desenes de membres i simpatitzants per debatre sobre el 9-N.

VIATGE PEL SISTEMA SOLAR SENSE SORTIR DE LES COMARQUE DE LLEIDA. UNA REPRESENTACIÓ DE LES ÒRBITES PLANETÀRIES A ESCALA

Ramon Drudis i Mauri, enginyer i divulgador de la ciència astronòmica (www.totastronomia.com)

Estem a punt d'iniciar un viatge pels móns planetaris més propers; un viatge que, sens dubte, ens permetrà canviar les nostres idees del Sistema Solar Clàssic i les seves distàncies, únicament viatjant per Lleida i les seves comarques.

El recorregut fins trobar cadascun dels vuit planetes serà amb la seva vertadera proporció, iniciant el viatge visitant la nostra estrella mare, una bola brillant de 31 metres de diàmetre, al bell mig de la Plaça de la Sardana de la Seu Vella de Lleida. Tot fent una caminada podrem cercar els planetes terrestres, que són els més propers al Sol, caracteritzant-se per les seves petites mides, poca massa, gran densitat, pocs satèl·lits naturals i absència d'anells. Així, doncs, el més proper a la Seu Vella és Mercuri, de la mida d'una taronja gran, que dona voltes a la Plaça de la Sardana i que passa de forma virtual junt al Castell Templer de Gardeny. Sense sortir de Lleida, podrem encara visitar Venus, l'òrbita del qual correspon, en la mateixa escala, a una esfera de diàmetre igual a una pilota de bàsquet, situada en la plaça Sant Jordi del barri de la Bordeta. La Terra, el planeta de la vida gràcies a moltes circumstàncies favorables, està en forma de globus de color blanc i blau, sensiblement superior a la pilota de bàsquet anterior, rondant per la plaça Joan XXIII del barri de Magraners. Per poder arribar a Mart, caldria emprar algun medi de transport, malgrat que necessitéssim baixar la pressió arterial o el colesterol per indicació del metge, ja que aquest cos celest de gairebé la mida d'una pilota de handbol, estarà situat al mig de la Plaça de Sant Salvador del poble d'Albatarrec. Els baterrencs tenen sort de poder veure el pas d'aquest planeta de color vermellós, tant semblant amb la Terra, cada 1,8 anys, per la seva plaça. Els planetes gegants estan a gran distància del Sol i són cossos de grans dimensions, encara que de baixa densitat i al no tenir una superfície sòlida disposen d'una atmosfera molt extensa. Estan acompanyats per nombrosos satèl·lits i tots ells tenen sistemes d'anells, alguns d'aquests molt febles. Júpiter, el més gegantí de tots, gira en forma de bola gasosa de 3,1 metres, al voltant de l'esfera solar que hi ha en la Seu Vella de Lleida i la seva òrbita passa, justament per la plaça de Catalunya, del poble de Bellvís. Per la plaça de Ramon Folch de la vila de Bellpuig, és per on transita Saturn, el planeta de color groc torrat que sura en el centre del seu sistema d'anells, que amb 2,6 metres de

diàmetre és el més espectacular de tots, vist amb aparells òptics. Si seguim amb el nostre viatge planetari per les Terres de Ponent, trobarem un cos esfèric de 1,1 metres junt a la font de la plaça de la Creu de Trep; es tracta del planeta Urà, de color blau-verdós. Neptú, és el seu bessó, amb mides molt semblants i fa el seu recorregut creuant la Placeta del Mig de la vila pallaresa de Rialb. Tot i que Plutó ja no és un planeta en el sentit clàssic i s'ha degradat a planeta nan des d'agost de 2006, a efectes del nostre viatge per les òrbites planetàries, encara podem fer el seu seguiment dins del territori llargarut de les nostres comarques. Així doncs, l'òrbita de Plutó passa molt a prop de la frontera amb França, concretament per la plaça Eth Haro, el lloc de la crema "deth haro" cada 25 de Juny, en el poble aranès de Les, amb mides semblants a una pruna. Si després d'arribar a Les, els més agosarats volguessin continuar viatge fins a l'estrella Alfa del Centaure, la més propera a nosaltres, caldria emprar quelcom més, que els mitjans normals de desplaçament, ja que aquest astre està gairebé a dues vegades i mitja la distància que hi ha de la Seu Vella a la Lluna, utilitzant la mateixa escala de proporcions. Bon viatge.

Òrbites dels planetes del Sistema Solar en la seva vertadera proporció, superposades sobre un mapa de la província de Lleida.

L'APARTHEID DEL SEGLE XXI

Roger Gil Barberà

Aquest estiu, un dels temes de rabiosa actualitat a estat el brot d'Èbola a Guinea i la posterior propagació a Libèria, Sierra Leone i Nigèria. Aquest virus, el qual porta el nom del riu Èbola, a la República Democràtica del Congo, on es va detectar el primer brot, ha posat en estat d'alarma el continent africà degut a la seva alta taxa de mortalitat (superior al 50%) i l'elevada propagació ja que es transmet per contacte directe amb els fluids corporals. Si és ben cert que és el brot de virus més important de la història des que es va detectar al 1976, més de 1.500 persones han mort aquest any 2014 per la seva culpa, malgrat això, continua distant molt de les principals preocupacions dels africans on malalties com el VIH (1.600.000 morts/any), tuberculosi (1.300.000 morts/any) o la malària (627.000 morts/any; per fer-ho més visual, mor una persona cada minut de malària) fuetegen el tercer món amb molta més força, i tot això, sense tenir en compte la desnutrició on es calcula que cada any moren més de 3.600.000 persones.

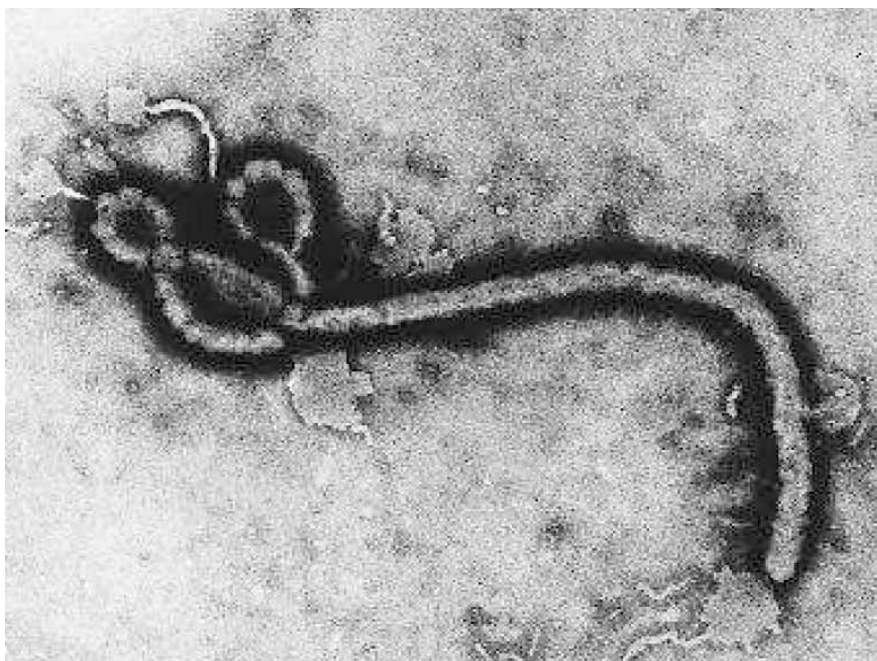
Així doncs, i sense menysprear el problema d'aquest nou virus, perquè ens han bombardejat amb tantes hores de televisió i ràdio sobre aquesta pandèmia? Bé, la resposta és ben senzilla, perquè s'han infectat occidentals. No obstant això, molt abans del boom mediàtic, l'èbola ja havia esclatat a les regions que hem anomenat anteriorment, on s'havia endut per davant la vida de 600 africans; ¿però que són 600 africans al costat d'un espanyol?

Segons la OMS: "Qualsevol contagiats per l'èbola ha de ser tractat sense importar la nacionalitat de procedència". Però és evident que això dista molt de la realitat, ja que en funció del segell que tinguis gravat al teu passaport rebràs un tractament o un altre; i això si tens sort. Aquest és el cas del sacerdot espanyol Miguel Pajares, el qual va ser rescatat pel govern hispà, amb una brutal posada en escena al més pur estil "*Bienvenido, Mister Marshall*" on es van modificar avions, tallar carreteres i es va crear un comboi de 6 motos

i 5 cotxes que protegissin l'ambulància fins a l'hospital Carlos III de Madrid.

No m'agradaria acabar aquesta crònica sense anomenar Txema Santana (periodista del blog GuinGuinBali) on en una entrevista, a la versió d'estiu de RAC1, va afirmar que les grans empreses farmacèutiques no avancen en la solució de problemes que no tinguin mercat per poder comprar medicaments. Un exemple d'això seria que el VIH ha generat desenes de medicaments amb un mercat de 14.000.000 de persones infectades, en canvi, l'Èbola ha generat molts més medicaments per un mercat molt més petit. Resumint; les multinacionals farmacèutiques no deixen de ser multinacionals pel fet de ser farmacèutiques.

Finalment, recordar que la gestió de l'antídot pel virus de l'Èbola està a càrrec de l'empresa "Tekmira" cofinançada pels estats units d'americà, la qual després del brot va triplicar els seus beneficis en el primer quadrimestre del 2014. Tanmateix, el pic més alt de les accions de "Tekmira" va coincidir amb el primer comunicat del president de la República de Guinea en què informava de la preocupació de forma pública sobre el brot d'Èbola. Bé, però que dos fets passin al mateix temps no vol dir necessàriament que hagin de tenir una relació entre ells ... ¿o sí?

Virus de l'èbola vist al microscopi

ELS FETS DEL 6 D'OCTUBRE DE 1934

Jaume Miquel Oró i Badia

El propassat 6 d'octubre es va commemorar el 80è. aniversari dels Fets d'Octubre de 1934. Per rememorar l'efemèride, en repassem els principals antecedents històrics, els propis fets i les seves conseqüències. Properament, en un segon article, en resseguirem els enfrontaments armats que tingueren lloc davant del Palau de la Generalitat i de l'Ajuntament de Barcelona, a través del testimoni llegat pel Sr. Eloi Oró i Oró, un artesenc que es veié involucrat de forma directa enmig dels combats.

PART I: Context, fets i conseqüències.

Els "fets del 6 d'octubre" de 1934 és el nom amb què és conegut el moviment insurreccional del govern de la Generalitat de Catalunya, a través de la proclamació sobiranista de l'Estat Català, efectuada pel President Lluís Companys, contra la involució conservadora del règim republicà espanyol. Els Fets d'Octubre de 1934 van ser fruit d'una complexa situació a nivell estatal. El context de crisi econòmica i les intrincades tensions político-socials existents en aquella època, actuaren com a precursors dels esdeveniments insurreccionals i revolucionaris posteriors. Per desglossar la complicada Espanya de principis dels anys 30, cal fer un repàs del seu context històric i tindre en compte els principals esdeveniments.

1.- Antecedents

Crisi i Dictadura

La gran depressió iniciada l'any 1929, amb la major recessió econòmica mundial de la història moderna, tingué dramàtics resultats en països industrialitzats. A l'Estat espanyol les conseqüències no van ésser tan punyents, atès que aleshores Espanya era un país essencialment agrari, d'empreses petites i economia poc desenvolupada, però això comportava que el nivell de vida fos molt inferior respecte altres països com França, Alemanya o el Regne Unit. La greu conjuntura econòmica mundial no ajudaria al desenvolupament espanyol, ans al contrari, n'agreujaria els problemes socials.

El 28 de gener de 1930 la crisi econòmica -derivada del crac de 1929 i agreujada per les guerres colonials al Rif marroquí-; la forta oposició política de socialistes, republicans i catalanistes d'esquerres,

i el significatiu rebuig social, forçaren la caiguda de la dictadura militar de Primo de Rivera (1923-1930). Inspirada en el model feixista italià, la dictadura fou un ariet contra anarquistes i comunistes, i esdevingué un règim vexatori envers Catalunya. La dictadura treballà a fons contra el nacionalisme català republicà, prohibint partits, associacions i institucions autòctones -com la supressió de la Mancomunitat de Catalunya el 1924-, i prohibint l'ús de la llengua i la bandera catalanes en l'administració i en la vida pública.

Democràcia i República

El 17 de març de 1931 es creà Esquerra Republicana de Catalunya (ERC), per la unió del Partit Republicà Català (republicans), el grup de L'Opinió (socialistes) i Estat Català (nacionalistes).

El 12 d'abril de 1931 es van celebrar eleccions municipals a Espanya, però aquestes tingueren caràcter plebiscitari d'alta significació popular, atès que hi hagué un acord de diversos partits per presentar-se amb el punt comú de derrocar la monarquia, la qual havia donat suport a l'anterior dictadura. El poble va ser cridat a les urnes no per triar el seu alcalde sinó per fer fora el rei d'Espanya, Alfons XIII. Malgrat que els monàrquics van vèncer des d'un punt de vista numèric -en bona part perquè als pobles es votava sota la influència dels cacics-, el significatiu ascens del republicanisme i les victòries d'aquests a les ciutats comportaren que el 14 d'abril el rei fugís d'Espanya; mentre un govern

Francesc Macià proclamant la República Catalana des del balco del Palau de la Generalitat

provisional republicà, presidit per Alcalá Zamora, es feia càrrec dels centres de poder de l'estat, i a Catalunya -on el vot republicà fou majoritari arreu- Francesc Macià proclamava la República Catalana integrada a la Federació de Repúbliques Ibèriques. El 10 de desembre de 1931, després de les primeres eleccions generals, el govern republicà presidit per Manuel Azaña va aprovar la Constitució de la Segona República Espanyola. Aquesta primera legislatura de govern republicà espanyol d'esquerres és coneguda com el bienni reformista (1931-1933).

L'Estatut de Núria

El 2 d'agost de 1932 se celebrà el referèndum de l'Estatut de Catalunya -conegut com l'estatut de Núria- que va rebre un ampli recolzament popular amb una participació del 75% del cens i un 99% de vots favorables. Mai Catalunya no havia respost a una crida de manera tan unànime des dels anys de la Solidaritat Catalana, tot adherint-se a un text d'autonomia, dins d'una fórmula federalista per a la constitució de l'Estat espanyol.

Malauradament, la República espanyola havia heretat el dogma unitari i centralista de la Monarquia i, fins i tot, els recels contra Catalunya de la Dictadura, fet que comportà que els debats a les Corts per

aprovar el text estatutari català assolissin moments d'enorme dificultat negociadora i bloqueig polític permanent.

El 10 d'agost del 1932 el general Sanjurjo va intentar un cop d'estat militar contra la República, motivat en l'oposició a l'Estatut de Catalunya i a les reformes progressistes del govern republicà. Aquest aixecament frustrat, que seria conegut com la "Sanjurjada", va contribuir a desencallar l'aprovació definitiva de l'Estatut de Catalunya a les Corts espanyoles el 9 de setembre de 1932. L'Estatut obtingut no era ben bé l'aprovat pel Parlament, sinó una versió molt rebaxada d'aquest. No obstant, l'Estatut d'Autonomia era una eina que permetia realitzar una reorganització política, administrativa i econòmica ampla de Catalunya.

Catalunya i Madrid, ideologies divergents

El 20 de novembre de 1932 se celebraren eleccions al Parlament de Catalunya amb el resultat d'una àmplia victòria de la coalició republicano-socialista encapçalada per ERC, que va donar lloc al nomenament de Francesc Macià com a 122è President de la Generalitat, i de Lluís Companys com a President del Parlament de Catalunya. El 19 de novembre de 1933 tingueren lloc les

segones eleccions legislatives de la Segona República, com a conseqüència de la dissolució de la coalició republicano-socialista del govern Azaña. El resultat fou l'ascens al poder del Partit Radical Republicà, de centredreta i presidit per Alejandro Lerroux. En aquestes eleccions generals la dreta també s'imposaria a les urnes catalanes, liderada per la Lliga Catalana - coalició de partits conservadors i hereva de la Lliga Regionalista-, la qual no dubtaria a mantenir un pols polític constant amb el govern català d'esquerres, majoritari al Parlament. Aquest període es coneixeria com el bienni negre o conservador (1933-1935). El nou govern de centredreta espanyol estava destruint l'obra reformista efectuada per l'anterior govern d'Azaña; fet que motivà que a finals de 1933 es constituís l'Aliança Obrera a Catalunya. Aquesta aplegava partits d'esquerra, sindicats no anarquistes com la UGT i la Unió de Rabassaires, i era dirigida pel partit obrerista més jove i dinàmic del Principat: el Bloc Obrer i Camperol. Cal remarcar però, que no tingué el recolzament de l'anarquista CNT -la sindical més forta a Catalunya, dirigida per la Federació Anarquista Ibèrica, defensora de l'abstencionisme electoral i el rebuig a la política-. El 25 de desembre de 1933, dia de Nadal, moria Francesc Macià. Popularment anomenat "l'Avi dels catalans" havia estat el realitzador de l'autonomia, el líder i el símbol de la nova Catalunya. En el seu lloc, Lluís Companys seria escollit president de la Generalitat de Catalunya, que en el seu discurs d'investidura diria: "Totes les causes justes del món tenen els seus defensors. En canvi, Catalunya només ens té a nosaltres".

El 14 de gener de 1934 se celebraren eleccions municipals a Catalunya, on les formacions d'esquerra -encapçalades per ERC- també hi obtindrien bons resultats.

Per tant, mentre que el govern de Madrid era dretà, el Principat de Catalunya continuava en poder del govern autònom de la Generalitat, el qual era de significació esquerrana. Les divergències ideològiques entre els dos governs va accentuar-ne les desavinences, i la tensió creixent entre aquests va dificultar-ne enormement les relacions i l'entesa. Així, podem dir que les fortes discrepàncies polítiques entre aquests dos poders esdevindrien la base dels Fets d'Octubre a Catalunya.

La Llei de Contractes de Conreu

En aquest context polític ens ubiquem a l'11 d'abril de 1934, quan el Parlament de Catalunya aprovà una llei de Contractes de Conreu, que millorava les condicions arrendatàries dels pagesos enfront dels propietaris i que a la pràctica es tractava de la llei

catalana de reforma social més important, des de l'aprovació de l'Estatut de Núria. Aquesta llei era una reivindicació històrica de la Unió de Rabassaires, formació de la qual Companys n'havia estat fundador el 1922. No obstant, la pèrdua de privilegis per part dels grans propietaris suscità la immediata oposició de la dreta catalana; conseqüentment la Lliga va denunciar la llei davant les Corts de Madrid; el Govern conservador del radical Ricardo Samper l'envià davant del tribunal de garanties constitucionals; el qual l'anul·laria per anticonstitucional.

L'anul·lació de la llei de Contractes de Conreu, fou una greu agressió a la integritat de l'Estatut de Catalunya i obrí una greu crisi política entre Madrid i Barcelona. La ingerència del Govern central a la llei catalana tingué com a principals conseqüències un increment del malestar social al Principat -cal tenir en compte que en aquells temps la major part de la població de Catalunya era pagesa- i també un considerable enaltiment del nacionalisme català, que afavorí les activitats paramilitars i les propagandes separatistes encapçalades per les Joventuts Republicanes i d'Estat Català. El 12 de juny de 1934 el Parlament català tornà a aprovar la llei de Contractes de Conreu, emparant-se en el dret civil català, i instà el govern central a negociar-ne la seva legalitat. Aquest ferm pols envers el govern conservador de Madrid, determinà que el Principat de Catalunya fos denominat durant aquest període com el "baluard de la República". Després d'intenses negociacions entre la Generalitat i Madrid, s'arribà a un acord durant l'estiu de 1934, però aquesta concessió a les aspiracions catalanes comportà que els sectors més dretans i reaccionaris espanyols precipitessin la caiguda del govern de Samper el 2 d'octubre, i la posterior formació d'un govern presidit novament per Lerroux. Aquest nou govern, més dretà, va preferir amenaces punyents contra l'autonomia de Catalunya, comportà que les tensions amb el govern català empitjessin. No gens menys, el nomenament de tres ministres de la Confederación Española de Derechas Autónomas (CEDA) -organització política d'unificació de diversos partits polítics espanyols de dretes, considerada no republicana i amb afinitats amb els moviments feixistes que proliferaven per Europa- encapçalada per José María Gil-Robles, gran defensor dels interessos de l'església, va tensar notablement la situació i va precipitar enormement els esdeveniments.

2.- ELS FETS

L'endemà mateix de la formació del nou govern de Lerroux i per iniciativa dels socialistes (PSOE), el

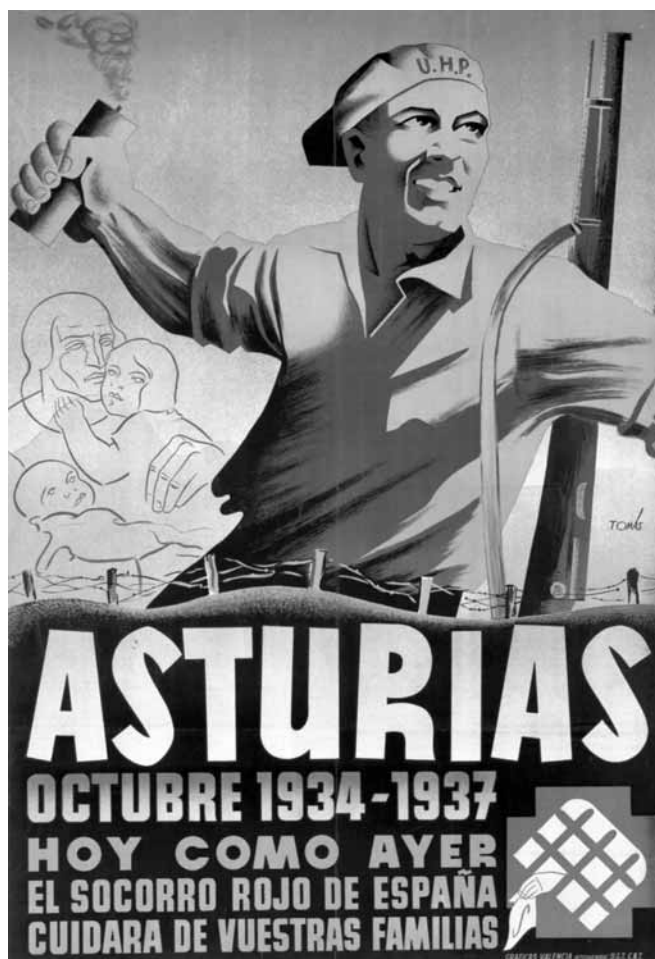
sindicat UGT i l'Aliança Obrera, esclatà una vaga general a nivell estatal, per impedir la consolidació del govern radical-cedista; però el moviment fracassaria com a conseqüència de la manca de coordinació i per la resposta contundent del govern central en mobilitzar l'exèrcit. Tanmateix, els esdeveniments assoliren un relleu especialment greu a Astúries i Catalunya.

La revolució d'Astúries.

Tot i l'escassa industrialització de l'Estat espanyol dels anys 30, la Gran Depressió iniciada el 1929 contribuï que les regions amb més tradició minera patissin el fre de l'economia, per la conseqüent baixada de la demanda de carbó, el combustible de les indústries metal·lúrgiques. Aquest fet fou molt rellevant a Astúries -regió amb la principal conca minera per l'aprovisionament d'aquest mineral-, que esdevindria el focus revolucionari de l'època a causa de la paràlització de les mines d'hulla. En aquesta situació, el 4 d'octubre de 1934 esclatava a Astúries un procés revolucionari -fruit de l'acord previ entre anarquistes, socialistes i comunistes-, contra les polítiques involucionistes i conservadores del govern central. La revolució social asturiana va ser dirigida pel proletariat, que donaria a la insurrecció un caràcter de presa total del poder polític. La revolució social dels miners asturians va posar en setge la capital, la ciutat d'Oviedo, amb durs enfrontaments amb les forces d'ordre, i on el 5 d'octubre es proclamaria la República Socialista Asturiana. Columnes de miners armats van ocupar les poblacions de la conca minera, van prendre la majoria de les casernes de la Guàrdia Civil i van substituir els ajuntaments per comitès revolucionaris, assumint el proveïment d'aliments, el funcionament dels transports i el subministrament d'aigua i electricitat. Al cap de tres dies gairebé tota Astúries estava en mans dels miners, incloses les fàbriques d'armes de Trubia i La Vega.

Per tal de reprimir la revolta minera, el govern de Madrid va enviar la Legió i tropes Regulars des del front colonial africà, que serien comandades pel general Franco des de Madrid i dirigides sobre el terreny pel general López Ochoa, on destacaria el paper del tinent coronel Yagüe, comandant les sanguinàries tropes africanes. L'exèrcit mobilitzà uns 18.000 efectius, amb suport aeri i naval, però la resistència dels prop de 30.000 miners asturians, disposats a lluitar per la revolució, es perllongaria durant deu dies.

La contraofensiva del govern republicà mitjançant l'exèrcit va aconseguir la rendició dels insurrectes, però a costa d'un preu molt alt i una duríssima repressió posterior: durant els enfrontaments armats

Revolució Asturiana (cartell comunista de la UHP al·legòric dels fets)

moriren prop de 1.100 miners i uns 2.000 resultaren ferits; entre les forces d'ordre i l'exèrcit es comptabilitzà la mort d'uns 300 membres. La violència revolucionària de rera guarda causà la mort de 33 sacerdots i la crema de diversos edificis públics i religiosos; però la repressió castrense comportaria la detenció de milers d'asturians i l'assassinat de més de 200 persones -sovint mitjançant sàdiques tortures i execucions sumaríssimes perpetrades per legionaris i amb assassinats, violacions i robatoris per part dels Regulars marroquins-.

A partir d'aquesta dura repressió, el general Ochoa seria conegut com "el carnisser d'Astúries", però fou Yagüe qui preferí permanentment l'ús del terror com a arma i no va contenir en cap moment les seves tropes criminals. La gravetat d'aquests fets i la brutal repressió associada, van desfermar una campanya a nivell internacional de solidaritat envers les víctimes.

La insurrecció a Catalunya

Mentre a Astúries esclatava una autèntica revolució proletària, a Barcelona s'imposava la vaga general impulsada per l'Aliança Obrera. Els sectors més

nacionalistes d'ERC veien una situació idònia per intentar la creació d'un Estat Català i en aquest context d'enrarament polític i fort clima revolucionari, el president de la Generalitat de Catalunya, Lluís Companys, a les vuit del vespre del 6 d'octubre de 1934, proclamava l'Estat Català dins de la República Federal Espanyola; realitzant així una mena de pronunciament civil pacífic, estrictament republicà i contrari als actes del govern espanyol, que pretenia de deturar la trajectòria reaccionària del règim i de tornar-lo a l'orientació esquerrana del 1931. Tot i que l'Aliança Obrera perseguia la revolució social i els escamots d'Estat Català la plena independència de Catalunya, no pogueren arrabassar la iniciativa al govern de la Generalitat per manca de mitjans i donaren suport a la proclamació de Companys que, a més a més, també instava els dirigents antifeixistes espanyols a establir un govern provisional de la República a Catalunya a l'espera del triomf de la vaga general. Companys també va comminar el general Batet -màxim responsable de l'exèrcit a Catalunya- a posar-se a les ordres del govern català, però aquest respongué proclamant l'estat de guerra i enviant tropes a dominar la rebel·lió. Per defensar-se de l'exèrcit, la Generalitat disposava de 400 mossos d'esquadra i 3.200 guàrdies d'assalt, a més a més d'uns 3.400 militants armats a la Conselleria de Governació i a les diferents seus d'Estat Català. L'exèrcit va ocupar ràpidament els punts neuràlgics de Barcelona i els combats amb les improvisades milícies nacionalistes es desenrotllaren tota la nit a la conselleria de governació; al barri de Gràcia, i al local del CADCI (Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria) -on moriren els dirigents del Partit Català Proletari-. Però els enfrontaments més impressionants tingueren lloc entorn del palau de la Generalitat i l'Ajuntament de Barcelona, que

estaven defensats pels mossos d'esquadra i que foren atacats per tota una companyia d'artilleria, amb suport d'infanteria i dotada amb dos canons d'artilleria de muntanya, que obririen foc contra les cases consistorials fins a la seva capitulació incondicional.

A la matinada del dia 7, sense possibilitat de victòria, la Generalitat i l'Ajuntament barceloní van rendir-se. L'Estat Català havia durat deu hores. Companys, que havia alertat que "l'hora és greu i gloriosa" per al país, no va tenir més remei que capitular per evitar un bany de sang. Només a Barcelona els combats deixaren la xifra d'una quarantena de víctimes mortals entre civils i militars.

A la resta de Catalunya la revolta fou controlada fonamentalment per l'Aliança Obrera i als entorn rurals es van organitzar escamots de Rabassaires per controlar la terra. La revolta derivà en enfrontaments armats significatius a Lleida, Tarragona, Girona, Sabadell, Terrassa, Granollers, Manresa, St. Cugat del Vallès, Vilafranca del Penedès, Palafrugell, Ribes de Freser i a Vilanova i la Geltrú. El fort ambient revolucionari comportà que alguns exaltats incendiessin i saquegessin diverses esglésies -Sant Vicenç de Castellet, Navàs, el Morell i a St. Jaume dels Domenys-. No obstant, a nivell català la revolta fou sufocada amb rapidesa per l'exèrcit i només a Lleida, Balaguer, Manresa, Granollers, Badalona, Vilafranca del Penedès i Vilanova i la Geltrú, la resistència contra el control de l'exèrcit o la Guàrdia Civil es dilatà durant bona part del diumenge set.

Globalment, com a resultat dels enfrontaments armats, associats a la insurrecció del 6 d'octubre de 1934, en terres catalanes es comptabilitzaren 73 morts i 252 ferits entre civils i militars. Altrament, fins a mitjans d'abril del 1935 no es decretaria la fi de l'estat de guerra a Catalunya.

Fets a Barcelona, façana Ajuntament i la bateria d'artilleria que va atacar el CADCI

Amb tot, els principals motius del desenllaç dels fets del 6 d'octubre foren: l'escàs suport a la rebel·lió per part de la població; que la CNT rebutges participar en la revolta -perquè desconfiava de la Generalitat-; la desorganització dels partidaris de la proclama revolucionària i al fet de no preveure que el govern central declarés l'Estat de guerra, amb la conseqüent resposta ràpida i contundent de l'exèrcit.

3.- LES CONSEQÜÈNCIES

Els caps de la revolta, encapçalats pel president Companys, van ser empresonats al vaixell Uruguay al port de Barcelona, al mateix temps que la CNT ordenava tornar al treball. En els dies posteriors als fets, més de 3.500 persones van ser detingudes, entre ells tots els membres del govern de la Generalitat; així com tots els diputats, alcaldes i regidors que havien donat suport a la insurrecció i els dirigents més destacats dels partits i els sindicats d'esquerres. Manuel Azaña, que es trobava a Barcelona, també va ser empresonat.

La dreta espanyola es mostrà ben decidida a fer pagar al poble català uns fets dels quals no era responsable. D'aquesta manera, les conseqüències envers el moviment del 6 d'octubre a Catalunya van

ser dures, repressives i excessives, i principalment foren: el judici i condemna a 30 anys de presó pel President i els consellers de la Generalitat; la destitució de la major part d'alcaldes i regidors municipals d'esquerres; la repressió dels partits d'esquerres; la clausura de centres polítics; la suspensió de periòdics; múltiples desnonaments de rabassaires al camp; l'anul·lació de la Llei de contractes de conreu; la clausura del Parlament català; l'anul·lació de fet de l'Estatut de Catalunya, i el nomenament d'un governador general des de Madrid.

A nivell espanyol, la revolució d'octubre comportà que la CEDA augmentés el seu poder dins del govern espanyol -cinc carteres el maig de 1935-, tot mostrant-se partidària d'aplicar les condemnes amb rigor i de procedir a una reorientació dretana de la política del govern. Conseqüentment: es tornaren propietats expropiades als jesuïtes; es nomenà Gil Robles com a Ministre de la Guerra; a la vegada que Franco -compensat per l'esclafament de l'aixecament asturià- es convertia en cap d'Estat Major. Posteriorment, el juliol de 1935, la CEDA va presentar una proposta per a modificar la Constitució on es recollia la revisió involutiva del sistema

Govern de Catalunya empresonat arran del Fets d'octubre de 1934

autonòmic, l'abolició del divorci i la impossibilitat de l'expropiació de terres.

Durant el quasi any i mig en què va durar aquesta situació, el govern de Catalunya fou substituït per un règim d'excepció controlat per radicals-cedistes espanyols i la Lliga. La situació es mantingué vigent fins a les eleccions a les Corts del 16 de febrer de 1936, amb el triomf electoral del Front Popular - nova fórmula d'aliança entre comunistes, socialistes i partits d'esquerra burgesos-.

Amb la victòria del Front Popular es declarà una amnistia general a tots els presos polítics derivats dels Fets d'Octubre, que ascendien a uns 30.000 detinguts. D'aquesta manera i després d'any i mig de presó al penal del Puerto de Sta. Maria de Cadis, Companys recuperava la presidència de la Generalitat. En arribar a Barcelona l'1 de març de 1936, fou rebut per una munió de ciutadans. Llavors deixà anar una frase per a la història: "Tornarem a lluitar, tornarem a sofrir, tornarem a vèncer!".

Artesa de Lleida, 2014.

BIBLIOGRAFIA

Edmon Vallès. **Història de la Catalunya Autònoma (Vol.I)**. Edicions 62,SA. Barcelona, 1977.

Joan Costa i Modest Sabaté. **La nit del 6 d'octubre a Barcelona**. Cossetània Edicions. Valls, 2006.

Jaume Barrull. **Els Fets del 6 d'Octubre**. Editorial Pòrtic. Barcelona, 2009.

Vicente Moreno Cullell. Blocs.sapiens.cat > Ciències Socials en Xarxa > **Els fets d'octubre de 1934**. Sàpiens Publicacions. Barcelona, 2011.

Finestres, J.; López Esteve, M. **Entre la Revolució i l'Estelada**. Sàpiens Publicacions. Sàpiens núm. 148. Octubre, 2014.

Grup Enciclopèdia Catalana - enciclopedia.cat > **El Sis d'Octubre**. Enciclopèdia Catalana, SAU. Barcelona, 2008.

Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació - gencat.cat > Culturcat > Àrees de coneixement > Història > Episodis cabdals > **Els Fets d'Octubre del 1934**. Barcelona, 2014.

CANVIS PER LA PAU

Assumpata Sendra i Mestre, periodista

Des de l'any 1981, l'Assemblea General de les Nacions Unides va declarar el 21 de setembre com a Dia internacional de la Pau, una jornada dedicada a commemorar, a valorar, a ser conscients de la pau desitjada i tan poc assequible. L'ONU "convida totes les nacions i pobles a complir amb una aturada de les hostilitats durant tot aquest dia, i també a celebrar-lo mitjançant l'educació i sensibilització del públic sobre tots els temes relacionats amb la pau". És un bon propòsit, però els conflictes i les guerres no s'aturen i generen més violència, amb el resultat dramàtic de moltes víctimes innocents. Tots mereixem la pau, però segons en quin indret del món un es troba, li toca viure una realitat dura i injusta que només permet créixer enmig de la violència.

Sabem que hi ha molts interessos i sovint els ciutadans ens preguntem de quina manera podem ser portadors de pau i generar canvis favorables en bé de la persona i dels col·lectius. Però, què podem fer davant dels conflictes a gran escala? Just fa un parell d'anys entrevistava al mediador John Paul Lederach i li preguntava: com transformar els conflictes i com enllaçar el treball de gestió que realitzen els polítics amb la ciutadania? Ell deia que "tot canvia quan els polítics ho decideixen, però que depèn dels contextos de conflictivitat. La participació només es busca un cop presa una decisió; no es busca com a forma d'alliberar o d'informar". En altres paraules: "si un comença amb la teoria dels de dalt, el suggeriment és que entenguin la importància d'espais de consulta més àmplia de públic que informi, no solament que rebí. També hi ha la teoria dels de baix a dalt, que reprèn dos principis bàsics: el primer, que cal augmentar el sentit de responsabilitat; som responsables, car no esperem que sempre ens ho donin ja tot preparat. I el segon, que la pau sostinguda requereix més participació. Aquests són els principis clau per a començar la teoria de canvi i així poder afrontar la conflictivitat". Ell, a més, feia ressaltar algunes actituds necessàries per a crear canvis. Una actitud molt necessària és el procés d'escolta en un conflicte, perquè quan escoltes de prop, a vegades un diu: "No tinc veu, ningú no m'escolta". La sensació de no tenir veu té dos aspectes importants: un és tenir poder -és la queixa d'expressar: "em sento exclòs"-; l'altre és

gairebé literal: quan jo formulo una paraula hi ha qui m'escolta i em rep; això és la conversa. El que tenim sovint avui són converses gens significatives, perquè només ens trobem tots els que estem d'acord. Ell deia que això no és significatiu, perquè és una visió parcial.

També hi ha la teoria de donar exemple. "El més fàcil és començar-ho a aplicar a petita escala per a després aplicar-ho a gran escala. Si la teoria de l'exemple funciona, crea ressò i a vegades va de pressa. Aquest fenomen també es produeix en qualsevol problemàtica o conflicte. Una situació concreta serien les escoles que tenen problemes de violència; l'escola que demostra una innovació davant d'aquest fenomen crea ressò. La teoria de canvi no és preocupar-te de tenir una política, sinó que quan identifiqués que alguna cosa funciona és perquè està responent a la teva realitat. El que passa és que la teva realitat també està compartida amb altres i tot és molt ràpid. Allò local és l'universal". No esperem el dia internacional de la pau per a treballar-hi, siguem-ne conscients i impliquem-nos cada dia a petita escala en la realitat quotidiana amb la teoria de l'exemple, tal com proposa Lederach i tal com expressava Gandhi: "Sigues tu mateix el canvi que vols veure en el món".

Barcelona, setembre de 2014
Àmbit Maria Corral

ELS GOSSOS ASSILVESTRATS

Plataforma Animalista Terres de Lleida

De tant en tant ens sorprèn escoltar casos que criden fortament la nostra atenció i que semblen **aparentment aïllats i excepcionals**. Són els casos dels atacs que propinen els gossos salvatges o assilvestrat en animals de pastura, vaques, ovelles...ja siguin captius o solts pel camp o la muntanya. Ara mateix està acaparant la nostra atenció **el cas de Seròs**: més de cent ovelles mortes per l'atac de nou gossos assilvestrats ; és a dir gossos no socialitzats i que sobreviuen com poden atacant preferentment animals dels quals s'alimenten. L'existència d'aquests animals és més freqüent del que sembla. En qualsevol poble o llogarret n'hi ha, **actuen en grup i tenen una estratègia de caça intel·ligent** i acordada. La majoria s'alimenta de conills, llebres, ocells...i no són especialment perillosos. Altres assalten galliners, corrals, tancats o pastures i aquests ja ens fan una mica més de respecte perquè **afecten directament la nostra economia** (són els casos de l'Alt Empordà, Pallars Sobirà, Boumort...). Hi ha altres casos en què l'atac s'ha produït directament en persones i no cal citar-ne cap en concret perquè n'hi ha més de quatre. Quan ens passa un fet important **correm-hi tots a atacar**, sense més preàmbuls, l'ésser més vulnerable al qual condemnem a mort sense més dilacions. **La Llei de Protecció afecta els usuaris** (art. 12) i els obliga a identificar amb un xip la seva mascota, a censar-la, esterilitzar-la abans de fer-ne transacció (donar-la, regalar-la...) , prohibeix que vagin solts...També afecta les **alcaldies** (art. 16) o els ens supramunicipals, és a dir els **Consells Comarcals**, ja que tot animal abandonat o perdut , també els

assilvestrats, és competència municipal. Per tant s'ha de recollir, recuperar i donar-lo en adopció a gent responsable. També afecta **l'autoritat competent** (agents rurals, guardes...) perquè apliquin les sancions reglamentàries en cas d'incompliment de la llei. Si totes aquestes normes es fessin complir, possiblement, **a molts ciutadans irresponsables, els passarien les ganes de tenir animals** al seu càrrec i així **s'evitaria l'abandonament, la pèrdua i les cadellades no desitjades**. Tots aquests errors els paguem tots amb la **despesa privada o pública** (desplegament de dispositius per caçar els infractors, caneres, protectores...) també hi ha una despesa emocional (el patiment de veure'ls patir). **Els gossos assilvestrats són el producte de la nostra deixadesa**. Animals abandonats o perduts, potser fins i tot maltractats, que s'han hagut d'espavilar sols, han cadellat lluny de l'afecte humà i, escarmentats pel càstig immerescut, es tornen maldestres per la socialització i a voltes agressius. **La conclusió és que vivim en una societat hipòcrita, feta de formes** i fins que no anem a les causes que ocasionen els problemes, aquests persistiran, i així mateix, els danys i laments. Hi haurà més perjudicats, entre els quals hi ha també els mateixos cànids que es veuen com a responsables directes del mal que provoquen, quan de fet **són una víctima més de la cadena de despropòsits d'una llei que no s'està complint**. **Seròs és un exemple greu i reiterat d'errors predicibles**, però hem de pensar que **no és l'únic poble en estat d'alerta** per aquest tema. Un tema que **és com una bomba de rellotgeria** oblidada a l'armari vell de les golfes. Aquests animals no compten, no hi són. La realitat tossuda ens contradiu. **Siguem previsors, siguem intel·ligents, siguem un poble d'Europa**. Cal complir i fer complir la llei de protecció dels animals per ells, per nosaltres, per tots.

Adreces de la Plataforma Animalista Terres de Lleida:

Plataforma-animalista@googlegroups.com
<https://www.facebook.com/plataformaAnimalistaTerresdeLleida>

CAPE DIEM

Jordi Manet

Només som pols i una ombra, cantava Horaci
 ajagut sota un bell arboç amb una copa de vi
 a les mans. No desitjava gran cosa: una llenca
 de camp amb un hort i prop del mas una font
 d'aigua contínua i una mica de bosc i viure
 tranquil sense cap mala ambició. Lluny del brogit
 llaurar els propis camps, maridar els sarments,
 tallar amb el podall les branques inútils, pasturar
 els ramats i al bon temps collir les fruites madures.
 Es fonen les neus i l'herba verdeja en els prats,
 la terra es renova i segueix l'estiu i el temps tardoral
 i l'hivern amb els freds i les neus altre cop.
 La natura retorna i la nostra vida se'n va.
 No ens endurem res de tot allò que guardem,
 el temps passa mentre fem altres coses.

MOTS ENCREUATS

Miquel A. Navarro

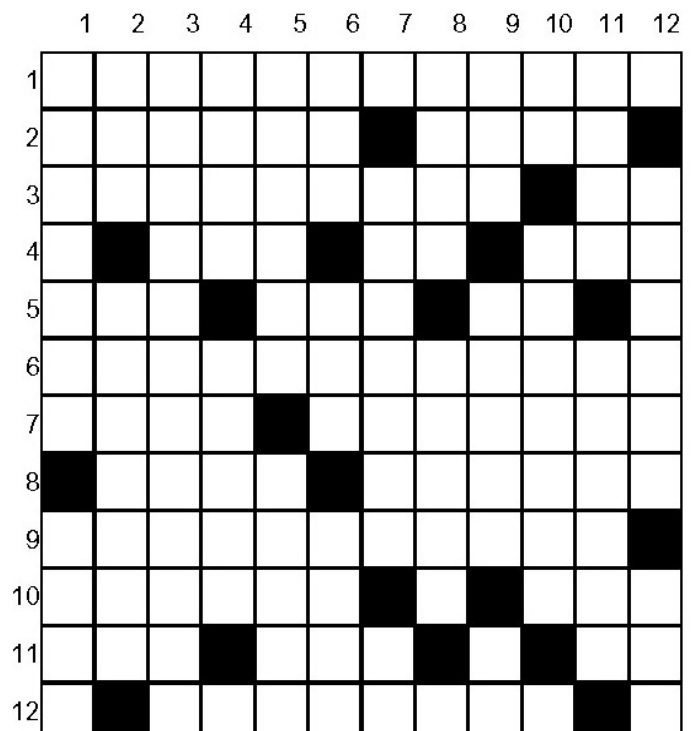
Solució pàgina 35

HORIZONTALS

1. Separar els diferents instruments. **2.** Plenes de nusos. Fer el niu. **3.** Mena de dansa. Pronom de segona persona. **4.** Consonant. Que en té tres. Dues vocals. En el nom de moltes cases. **5.** Burro, ruc. Eduard. Demana confirmació. La rodona. **6.** Al revés, tocar el tamborí. **7.** Proveït d'ales. Menys que torre. **8.** Adata, posa dia. Teatre humorístic. **9.** Que segueixen la doctrina. **10.** Deturarà, frenarà. Consonant. Lloc de poder o autoritat. **11.** Al revés, lloc per batre. Una part de l'intestí. Consonant. Afirmació. **12.** Consonant. Promoure, ocasionar. Deu.

VERTICALS

1. Reclamarà, insistirà. Menjada. **2.** Que no està vestida. Lloc de molta sal. **3.** Les que fan el sorteig. **4.** Al revés, coses posades una al costat de l'altra. Aquesta i la moral, van juntes. La última. **5.** Acollien, per exemple una carta. Pòrtics, vestíbuls. **6.** Fa cert ús. De la ma o del peu. Al revés, no fosc. **7.** Mil. Malaltia nerviosa. Vocal repetida. **8.** Prefix que significa "dins". En actitud d'orar. Consonant. **9.** Fa el niu. Destapava, deixava passar. Nota o treballa. **10.** La teva. Garlopes, certes eines de fuster. Acaba molts verbs. **11.** Municipi de Mallorca amb coves. En femení, que tenen atenció. **12.** Consonant d'infinitiu. Apuntat, posat a la nota. Mot de fàstic.

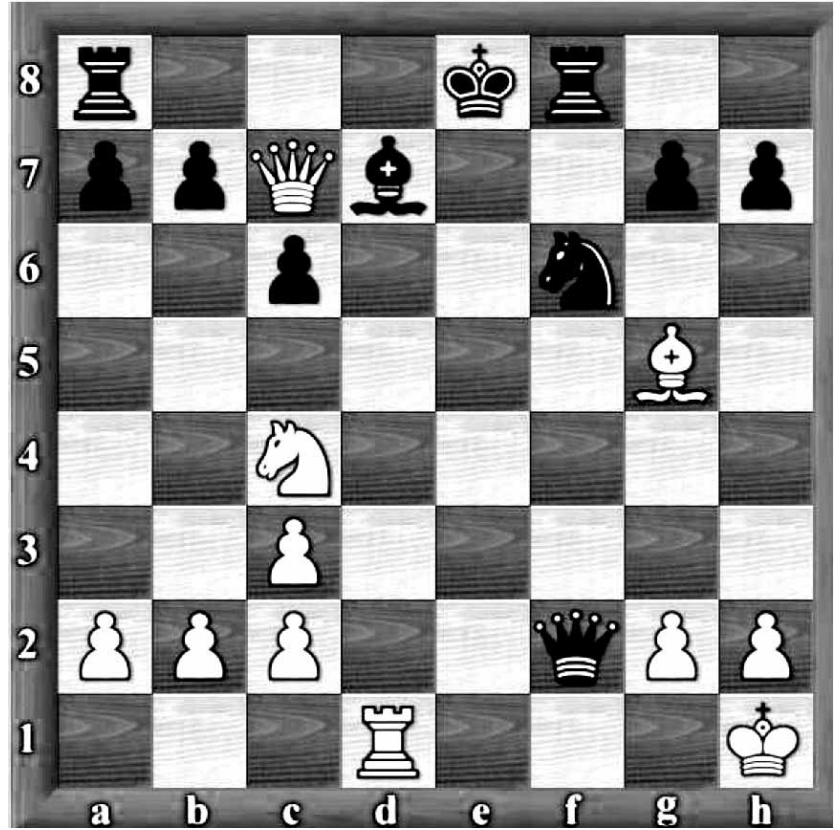

ENTRETENIMENTS

Solucions a la pàgina 35

PROBLEMA D'ESCACS

En aquesta situació les blanques poden acabar la partida ràpidament si reflexionen abans de jugar. Juguen blanques i guanyen en 2 tirades.

SOPA DE LLETRES

M. A Navarro i Lluís Gil

SUDOKU

Busqueu 14 insectes comuns als Països Catalans

A	M	C	A	T	E	V	A	L	B
T	A	N	R	E	B	O	C	U	R
E	V	E	S	P	A	T	F	L	U
I	T	A	B	A	R	A	C	S	E
R	A	I	L	C	F	E	R	I	D
A	V	S	P	O	V	P	U	Ç	A
M	E	T	R	U	I	O	A	U	G
I	C	A	P	O	L	L	G	R	E
L	T	M	O	S	C	A	S	U	R
S	E	B	A	L	A	G	I	C	P

	7				4	9	
	6		7	4			
	5					2	
5			1	8			4
					9		5
8		7			5		3
							9
		2		5	8		1
		4		3	2	5	

HO HEM LLEGIT A...

ACTUALITAT (ACTEL), setembre 2014

16 Cooperatives

LA COMASALA

L'inici de la Cooperativa es en data 28-04-91, quan es constituïeix una junta de socis fundadors de la Cooperativa denominada "LA COMASALA, S.COOP.C.LTDA.", tot seguit es designa un Consell Rector que serà La Junta Fundadora de la Cooperativa, la presideix el Sr. Victor Gallart Morera, tot seguit es posa en marxa tots els tràmits burocràtics necessaris. La data de Constitució de la cooperativa va ser el 23-07-91, així consta a l'escriptura de constitució. En data 22-12-91 es va convocar la primera assemblea de Socis d'allí va sortir el primer Consell Rector que havia de ser escollit per unanimitat per l'Assemblea, en aquest cas el 1er president escollit per l'assemblea va ser el Sr. Ramon Badia Bosch. Si que cal mencionar tant en tot aquest trajecte de constitució, com també en tota l'evolució de la cooperativa, al Sr. FELIP DOMENECH I COSTAFREDA, ell va tenir un paper molt important ja que sempre havia lluitat per que els pagesos es formessin, s'organitzessin en cooperatives i poder

ser més forts tots plegats a l'hora de defensar els seus productes en aquest cas la seva fruita, etc. en definitiva "el pa". A en Felip s'el va anomenar Gerent en aquesta Assemblea i a partir d'aquí l'ha dirigit tots aquests anys fins a la seva malaurada mort ara aviat farà un any.

Així va ser que es va crear una secció FRUITERA dins de la Comasala, va ingressar com a soci a l'Agrupació de Cooperatives de les Terres de Lleida, i mes endavant a la "secció V.I.P.", es començà a fer serveis d'assegurances de fruita i de tot tipus, es creà l'A.D.V., grups de maquinària, es va impulsar de poder instal·lar un sortidor de gasoil conjuntament amb l'altra cooperativa fruitera que hi ha Artesa que es La Ginesta, una secció de consum, es va fer un supermercat, la secció de cereals, etc.

D'en Felip queden poques coses ja ha dir que encara no s'hagin dit, treballador, lluitador, intel·ligent

sempre treballava projectant millores, un gran entès en economia, optimista que mai renunciava a res i no es rendia mai, només ell sap d'on treia les forces per lluitar tant, allí on veia que podia ajudar ell s'hi oferia i hi era indiferent les hores que havia de perdre. Només ens queda agrair-l'hi tots aquest anys de dedicació a la cooperativa, ha estat una persona de ment oberta i constància en el treball i gràcies a ell s'han consolidat molts objectius i projectes. A nosaltres tots plegats; companys de feina i Consell Rector ens a quedat un gran buit amb la seva pèrdua i el mantindrem sempre present en el nostre record, i en una part d'aquesta cooperativa a la que l'hi ha dedicat gairebé mitja vida.

GRÀCIES PER TOT FELIP.
Artesa de Lleida, 20 d'agost de 2014.
MERCÈ OLOMÍ

AGRAÏMENT A FELIP DOMÈNECH

Agraïment a Felip Domènech, gerent de la Comasala i secretari de la col·lectivitat 18 del Canal d'Urgell

Jo, Casimir Iglesias Gallart com amic personal d'en Felip Domènech, vull dedicar-li aquest recordatori de part meua i com a membre del Consell Rector d'Actel.

Agrair el seu esperit cooperativista que ell va empènyer junt amb altres socis, a la creació de cooperatives avui ben consolidades com la Comasala i la Ginesta, ambdues a Artesa de Lleida.

Agrair el seu testimoni sindicalista agrari que el portà a lluitar sempre en defensa dels interessos de la pagesia.

Agrair la seva amistat i el seu exemple com a referent del que ha de ser una persona honesta i intel·ligent, sempre al costat del pagès. Gràcies Felip, et recordarem sempre.

Casimir Iglesias Gallart

LA COMASALA

TELÈFONS I HORARIS D'INTERÈS

Ajuntament973 16 71 62
 Assistent social: dimecres alterns.....973 16 73 15
 Correus: dilluns a divendres, 8-10 h, dissabte 8-9h
 Farmàcia.....973 16 72 04
 Veterinari de la Protectora Local:
 Jaume Armengol.....626 869 516

V3 Hospital Veterinari:.....639 367 888
 Metge.....973 167 291
 Metge urgències: Dies feiners: 15 h – 8 h i els festius
 tot el dia973 14 20 29 / 973 14 20 33
 Museu:973 16 71 62
 (Ajuntament, hores convingudes)

SOLUCIONS ALS ENTRETENIMENTS

MOTS ENCREUATS

HORIZONTALS

1. INSTRUMENTAR. 2. NUOSES. NIAR.
 3. SARABANDA. TA. 4. T. TRI. EO. CAN. 5. ASE.
 EDU. OI. O. 6. TAMBORINEJAR. 7. ALAT.
 TORRETA. 8. ADIA. SAINET. 9. ADOCTRINATS.
 10. PARARÀ. T. SEU. 11. ERA. ILI. F. SI. 12. T.
 SUSCITAR. X.

VERTICALS

1. INSTARÀ. ÀPAT. 2. NUA. SALADAR.
 3. SORTEJADORES. 4. RAST. ÈTICA. U.
 5. REBIEN. ATRIS. 6. USA. DIT. CLAR. 7. M.
 NEUROSÍ. II. 8. ENDO. ORANT. T. 9. NIA. OBRIA.
 FA. 10. TA. CIMENT. R. 11. ARTÀ. ATESES.
 12. R. ANOTAT. UIX.

ESCACS

1. Dxd7+; Cxd7. 2. Cd6++

S U D O K U

3	7	8	5	2	1	4	9	6
2	6	9	7	4	3	8	5	1
4	5	1	8	6	9	3	2	7
5	9	3	1	8	6	7	4	2
1	2	6	3	7	4	9	8	5
8	4	7	2	9	5	1	6	3
6	8	5	4	1	7	2	3	9
7	3	2	9	5	8	6	1	4
9	1	4	6	3	2	5	7	8

SOPA DE LLETRES

BUFAFORATS, BLAVETA, ESCARABAT, TÍPULA,
 PREGADÉU, PUGÓ, BERNAT, PUÇA, CIGALA,
 MARIETA, POLL, MOSCA, VESPA i TÀVEC.

ENIGMA

Sabeu on és aquesta llinda de balcó?

Solució a l'enigma del mes passat: És al muntant dret de la porta del número 27 del carrer de la Vileta.

FESTA PERQUÈ VOLEM

SARDANES A LA FRESCA

SOPAR SOLIDARI

SORTIDA A MATXERRI AMB ELS SUPERBÉ

IMATGES D'ACTUALITAT

MISSA DE SANT RAMON

FESTA DE LES CASSOLES DE TROS

V A ARTESA DE LLEIDA

**CONCENTRACIÓ REBUIG
DECISSIÓ CONSTITUCIONAL**